Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

19 септември 2024 година*

[Текст, поправен с определение от 30 януари 2025 г.]

„Преюдициално запитване — Конкуренция — Член 101 ДФЕС — Споразумения между предприятия — Договори, сключени между онлайн платформа за хотелски резервации и хотели — Клаузи за паритет на цените — Съпътстващо ограничение — Групово освобождаване — Вертикални споразумения — Регламент (ЕС) № 330/2010 — Член 3, параграф 1 — Определяне на съответния пазар“

По дело C-264/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Rechtbank Amsterdam (Районен съд Амстердам, Нидерландия) с акт от 22 февруари 2023 г., постъпил в Съда на 24 април 2023 г., в рамките на производство по дело

Booking.com BV,

Booking.com (Deutschland) GmbH,

срещу

25hours Hotel Company Berlin GmbH,

Aletto Kudamm GmbH,

Air-Hotel Wartburg Tagungs- & Sporthotel GmbH,

Andel’s Berlin Hotelbetriebs GmbH,

Angleterre Hotel GmbH & Co. KG,

Atrium Hotelgesellschaft mbH,

Azimut Hotelbetrieb Köln GmbH & Co. KG,

Barcelo Cologne GmbH,

Business Hotels GmbH,

* Език на производството: нидерландски.

Cocoon München GmbH,

DJC Operations GmbH,

Dorint GmbH,

Eleazar Novum GmbH,

Empire Riverside Hotel GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Fischen GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Nesselwang GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Schönau GmbH & Co. KG,

Fleming's Hotel Management und Servicegesellschaft mbH & Co. KG,

G. Stürzer GmbH Hotelbetriebe,

Hotel Bellevue Dresden Betriebs GmbH,

Hotel Europäischer Hof W.A.L. Berk GmbH & Co. KG,

Hotel Hafen Hamburg. Wilhelm Bartels GmbH & Co. KG,

Hotel John F GmbH,

Hotel Obermühle GmbH,

Hotel Onyx GmbH,

Hotel Rubin GmbH,

Hotel Victoria Betriebs- und Verwaltungs GmbH,

Hotel Wallis GmbH,

i31 Hotel GmbH,

IntercityHotel GmbH,

ISA Group GmbH,

Kur-Cafe Hotel Allgäu GmbH,

Lindner Hotels AG,

M Privathotels GmbH & Co. KG,

Maritim Hotelgesellschaft mbH,

MEININGER Shared Services GmbH,

Oranien Hotelbetriebs GmbH,

Platzl Hotel Inselkammer KG,

prize Deutschland GmbH,

Relexa Hotel GmbH,

SANA BERLIN HOTEL GmbH,

SavFra Hotelbesitz GmbH,

Scandic Hotels Deutschland GmbH,

Schlossgarten Hotelgesellschaft mbH,

Seaside Hotels GmbH & Co. KG,

SHK Hotel Betriebsgesellschaft mbH,

Steigenberger Hotels GmbH,

Sunflower Management GmbH & Co. KG,

The Mandala Hotel GmbH,

The Mandala Suites GmbH,

THR Hotel am Alexanderplatz Berlin Betriebs- und Management GmbH,

THR III Berlin Prager-Platz Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR München Konferenz und Event Hotelbetriebs- und Management GmbH,

THR Rhein/Main Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

THR XI Berlin Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR XXX Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

Upstalsboom Hotel + Freizeit GmbH & Co. KG,

VI VADI HOTEL Betriebsgesellschaft mbH & Co. KG,

Weissbach Hotelbetriebsgesellschaft mbH,

Wickenhäuser & Egger AG,

Wikingerhof GmbH & Co. KG,

Hans-Hermann Geiling, Hotel Präsident,

Karl Herfurtner, Hotel Stadt München e.K.,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: A. Prechal, председател на състава, F. Biltgen, N. Wahl (докладчик), J. Passer и M. L. Arastey Sahún, съдии,

генерален адвокат: A. M. Collins,

секретар: A. Lamote, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 29 февруари 2024 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за Booking.com BV и Booking.com (Deutschland) GmbH, от J. K. de Pree, H. Gornall, P. W. Post и K. J. Saarloos, advocaten,

– за 25hours Hotel Company Berlin GmbH и др., от R. Buchmann и V. Soyez, Rechtsanwälte, H. C. E. P. J. Janssen и A. P. van Oosten, advocaten,

– за германското правителство, от J. Möller и P.-L. Krüger, в качеството на представители,

– за гръцкото правителство, от K. Boskovits и C. Kokkosi, в качеството на представители,

– за испанското правителство, от L. Aguilera Ruiz, в качеството на представител,

– за австрийското правителство, от J. Schmoll и E. Samoilova, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от S. Baches Opi, G. Meessen и C. Zois, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 6 юни 2024 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 101 ДФЕС и на Регламент (ЕС) № 330/2010 на Комисията от 20 април 2010 година за прилагането на член 101, параграф 3 [ДФЕС] относно категориите вертикални споразумения и съгласувани практики (ОВ L 102, 2010 г., стр. 1).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Booking.com BV и Booking.com (Deutschland) GmbH (наричани по-нататък заедно „Booking.com“), от една страна, и 25hours Hotel Company Berlin GmbH и 62 други хотелски заведения в Германия, от друга страна, относно валидността от гледна точка на член 101 ДФЕС на клаузите за паритет на цените, използвани от Booking.com в договорите, сключени със тези заведения.

Правна уредба

Регламент (ЕС) № 1/2003

3 Член 11 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101 ДФЕС и 102 ДФЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167), озаглавен „Сътрудничество между [Европейската комисия] и органите по конкуренция на държавите членки“, предвижда:

„1. Комисията и органите по конкуренция на държавите членки прилагат [правото на конкуренция на Съюза] в тясно сътрудничество.

[…]

5. Органите по конкуренция на държавите членки могат да се допитват до Комисията по всички случаи, които предполагат прилагане на [правото на Съюза].

[…]“.

Регламент № 330/2010

4 Съгласно член 10, втора алинея от Регламент № 330/2010 последният се прилага до 31 май 2022 г.

5 Съображения 5 и 9 от този регламент гласят:

„(5) Предимствата на груповото освобождаване, въведено с настоящия регламент, следва да се ограничат до вертикалните споразумения, за които може да се допусне с достатъчна степен на сигурност, че отговарят на условията по член 101, параграф 3 [ДФЕС].

[…]

(9) Над прага от 30 % пазарен дял, не може да се предположи, че вертикалните споразумения, попадащи в приложното поле на член 101, параграф 1 [ДФЕС], обикновено пораждат обективни преимущества от такъв характер и размер, че да компенсират пречките, които поставят пред конкуренцията. Същевременно не се предполага, че тези вертикални споразумения влизат в приложното поле на член 101, параграф 1 [ДФЕС] или че не отговарят на условията на член 101, параграф 3 [ДФЕС]“.

6 Съгласно член 1, параграф 1, буква а) от посочения регламент:

„За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

а) „вертикално споразумение“ означава споразумение или съгласувана практика, сключени между две или повече предприятия, всяко от които функционира за целите на споразумението или съгласуваната практика на различно ниво в производствената верига и дистрибуторската мрежа, и се отнася до условията, при които страните могат да закупуват, продават или препродават определени стоки и услуги“.

7 Член 2 от същия регламент е предвиждал:

„1. В съответствие с член 101, параграф 3 [ДФЕС] и съгласно разпоредбите на настоящия регламент се постановява, че член 101, параграф 1 [ДФЕС] няма да се прилага към вертикалните споразумения.

Това освобождаване се прилага доколкото такива споразумения съдържат вертикални ограничения.

[…]“.

8 Член 3, параграф 1 от Регламент № 330/2010 е гласял следното:

„Освобождаването, предвидено в член 2, се прилага, при условие че пазарният дял, притежаван от доставчика, не надвишава 30 % от съответния пазар, на който той продава договорните стоки или услуги, а пазарният дял, притежаван от купувача, не надвишава 30 % от съответния пазар, на който купува договорните стоки или услуги“.

Директива 2014/104/ЕС

9 Член 1 от Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 година относно някои правила за уреждане на искове за обезщетение за вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията (ОВ L 349, 2014 г., стр. 1), озаглавен „Предмет и обхват“, предвижда:

„1. С настоящата директива се установяват определени правила, необходими да се гарантира, че всеки, който е претърпял вреда вследствие на нарушение на конкурентното право от страна на предприятие или сдружение на предприятия, може ефективно да упражни правото си да претендира от това предприятие или сдружение обезщетение в пълен размер за тази вреда. Освен това с нея се установяват правила за насърчаване на конкуренция на вътрешния пазар без нарушения и отстраняване на пречките пред

правилното му функциониране чрез осигуряване на равностойна защита в целия [Европейски] [с]ъюз за всеки, претърпял такава вреда.

2. С настоящата директива се установяват правила за координация на прилагането на правилата за конкуренция от страна на органите за защита на конкуренцията и прилагането на тези правила при искове за обезщетение за вреди, предявени пред националните съдилища“.

10 Съгласно член 9 от тази директива, озаглавен „Действие на националните решения“:

„1. Държавите членки гарантират, че всяко нарушение на конкурентното право, установено с окончателно решение на национален орган за защита на конкуренцията или на съд, упражняващ съдебен контрол, се счита за безспорно за целите на иск за обезщетение за вреди, предявен пред техните национални съдилища съгласно член 101 или член 102 ДФЕС и националното конкурентно право.

2. Държавите членки гарантират, че когато окончателното решение по параграф 1 е постановено в друга държава членка, то може в съответствие с националното право да бъде представено пред техните национални съдилища най-малкото като prima facie доказателство за факта, че е извършено нарушение на конкурентното право, и може да бъде оценявано заедно с останалите доказателства, представени от страните, когато е приложимо.

3. Настоящият член не засяга правата и задълженията на националните съдилища съгласно член 267 ДФЕС“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

11 Booking.com BV, дружество по нидерландското право със седалище в Амстердам (Нидерландия), е учредено през 1996 г. и предлага световна посредническа услуга за хотелски резервации посредством експлоатацията на своята онлайн платформа booking.com. В дейността си то се подпомага от установени в други държави членки дъщерни дружества, по-специално в Германия от Booking.com (Deutschland).

12 Booking.com не е нито доставчик, нито приобретател на услуги за настаняване. То също така не определя местата за настаняване и съответните цени, предлагани на платформата му, тъй като тези елементи се определят от хотелите. Така Booking.com се ограничава само да свързва в платформата си хотелските заведения и пътниците.

13 Услугите, предлагани от управляваната от Booking.com платформа, са безплатни за пътниците. Хотелските заведения плащат комисиона на Booking.com, в случай че клиент направи резервация чрез тази платформа и не я отмени. Независимо от посочената платформа, тези заведения могат да използват алтернативни канали за продажба.

14 При навлизането си на германския пазар през 2006 г. Booking.com, подобно на други платформи за хотелски резервации, наричани също „Online Travel Agency (OTA)“ (онлайн туристически агенти), включва в общите условия на споразуменията, сключени с доставчиците на услуги за настаняване, клауза, наречена „широка клауза за паритет“. По

силата на тази клауза на тези доставчици не е позволено да предлагат по собствените си канали за продажба или по канали за продажба, експлоатирани от трети лица, включително конкурентни ОТА, стаи на цена, по-ниска от предложената на уебсайта на Booking.com.

15 С решение от 20 декември 2013 г. Bundeskartellamt (Федерална служба за защита на конкуренцията, Германия) приема по същество, че широката клауза за паритет, използвана от Hotel Reservation Service Robert Ragge GmbH (наричан по-нататък „HRS“), един от действащите на германския пазар ОТА, противоречи на забраната на картелите в правото на Съюза и в германското право и разпорежда да се преустанови използването ѝ.

16 През 2013 г. тази служба започва и разследване относно използваната от Booking.com широка клауза за паритет, която е аналогична на използваната от HRS.

17 С решение от 9 януари 2015 г. Oberlandesgericht Düsseldorf (Висш областен съд, Дюселдорф, Германия) отхвърля подадената от HRS жалба срещу решението на посочения орган от 20 декември 2013 г. Това съдебно решение, което не е обжалвано, става окончателно.

18 Считано от 1 юли 2015 г., Booking.com, съгласувано с френските, италианските и шведските органи по конкуренция, се ангажира да премахне от общите си условия широката клауза за паритет, за да я замени с така наречената „тясна“ клауза за паритет, по силата на която забраната за доставчиците на услуги за настаняване да предлагат стаи на по-добри цени от предлаганите на Booking.com важи само за офертите, направени чрез собствените им канали за продажба.

19 [Текст, поправен с определение от 30 януари 2025 г.] С решение от 22 декември 2015 г., прието след консултация с Комисията на основание член 11, параграф 4 от Регламент № 1/2003, Федералната служба за защита на конкуренцията приема, че подобна тясна клауза за паритет също противоречи на забраната на картелите в правото на Съюза и в германското право, и разпорежда на Booking.com да преустанови използването ѝ. Тази служба по същество приема, че подобни клаузи ограничават конкуренцията както на пазара за предоставяне на услуги за настаняване, така и на пазара за предоставяне на посреднически онлайн услуги от платформите на доставчиците на услуги за настаняване. Посочената служба приема също, от една страна, че поради значителния дял на Booking.com на разглеждания пазар тези клаузи не могат да бъдат освободени по силата на Регламент № 330/2010, и от друга страна, че условията за прилагане на индивидуално освобождаване по член 101, параграф 3 ДФЕС също не са изпълнени.

20 С решение от 4 юни 2019 г. Oberlandesgericht Düsseldorf (Висш областен съд, Дюселдорф) уважава частично жалбата, подадена от Booking.com срещу посоченото решение от 22 декември 2015 г. Този съд по-специално приема, че тясната клауза за паритет несъмнено ограничава конкуренцията, но все пак като съпътстващо ограничение може да се счита за необходима, за да позволи на Booking.com да получи справедливо възнаграждение за предоставянето на услугите си. Така било нелоялно от страна на хотелите да се регистрират в платформата за резервации на Booking.com, а след това да насърчават клиентите да резервират пряко при тях, предлагайки по-добри тарифи на собствения си уебсайт. Според посочената юрисдикция възможността за хотелите да прехвърлят резервациите към собствените си системи за резервация представлява достатъчно основание Booking.com да възпрепятства договорно тези заведения да

извършват дейности по „гратисчийство“ (free riding). Ето защо според същата юрисдикция тази клауза не може да се счита за противоречаща на забраната на картелите, предвидена в националното право и в член 101, параграф 1 ДФЕС.

21 През 2020 г. Hotelverband Deutschland, сдружение, представляващо над 2 600 хотели, предявява срещу Booking.com иск за търсене на отговорност пред Landgericht Berlin (Областен съд Берлин, Германия) за поправяне на вредите, които членовете на това сдружение твърдят, че са претърпели поради клаузите за паритет на цените.

22 С решение от 18 май 2021 г. Bundesgerichtshof (Федерален съд, Германия), сезиран с жалба от Федералната служба за защита на конкуренцията, отменя решението на Oberlandesgericht Düsseldorf (Висш областен съд, Дюселдорф) от 4 юни 2019 г. Този съд приема, че тясната клауза за паритет значително ограничава конкуренцията на пазара на онлайн платформите за хотелски резервации, както и на пазара на хотелското настаняване. Подобна клауза не можела да се квалифицира като „съпътстващо ограничение“, тъй като не било доказано, че без нея рентабилността на Booking.com би била застрашена. Тази клауза не можела да се ползва и от освобождаване по силата на Регламент № 330/2010 или от каквото и да било друго освобождаване от забраната на картелите в правото на Съюза и в германското право.

23 На 23 октомври 2020 г. Booking.com сезира Rechtbank Amsterdam (Районен съд Амстердам, Нидерландия), който е запитващата юрисдикция по настоящото дело, с иск да се установи, от една страна, че използваните от него клаузи за паритет не нарушават член 101 ДФЕС, и от друга страна, че ответниците в главното производство не са претърпели вреди поради тези клаузи. Последните предявяват насрещен иск пред тази юрисдикция, от една страна, да установи, че Booking.com е нарушило член 101 ДФЕС, и от друга страна, да осъди Booking.com да заплати обезщетение за нарушение на член 101 ДФЕС.

24 Според запитващата юрисдикция, която с междинно решение от 26 октомври 2022 г. приема, че е компетентна да разгледа делото, на първо място се поставя въпросът дали както широките, така и тесните клаузи за паритет на цените, които са включени в договорите, сключени между ОТА и членуващите в тях доставчици на услуги за настаняване, трябва за целите на прилагането на член 101, параграф 1 ДФЕС да се квалифицират като „съпътстващи ограничения“.

25 Запитващата юрисдикция констатира, че към днешна дата Съдът не се е произнесъл по въпроса дали такива клаузи, съгласно които онлайн платформа за резервации възпрепятства доставчиците на услуги за настаняване, членуващи в тази платформа, да прилагат — в зависимост от случая — по всички канали за продажба или по някои други канали за продажба, по-ниски цени от предлаганите на тази платформа, могат като съпътстващи ограничения да бъдат изключени от приложното поле на забраната на картелите по член 101, параграф 1 ДФЕС. Този въпрос обаче водел до разнородни анализи, което можело да доведе до постановяване на противоречиви решения.

26 В това отношение посочената юрисдикция иска да се установи дали Booking.com не би трябвало да може да се защити от рисковете от гратисчийство. По-специално от съдебната практика, на която се позовават ищците в главното производство, следвало, че не е необходимо да се доказва, че нарушението на договорно ограничение представлява опасност за жизнеспособността на предприятието, а е достатъчно тя да бъде „застрашена“. Следвало също така да се отбележи, че междувременно както тясната, така и широката

клауза за паритет са били забранени със закон в Белгия, Франция, Италия и Австрия и че висящото понастоящем пред Landgericht Berlin (Областен съд, Берлин) производство се отнася до същия въпрос като разглеждания в настоящото производство.

27 На второ място, в хипотезата, в която се приеме, че спорните клаузи за паритет не могат да бъдат квалифицирани като „съпътстващо ограничение“, запитващата юрисдикция счита, че ще възникне въпросът дали тези клаузи могат да бъдат освободени. За целите на прилагането на Регламент № 330/2010 обаче било необходимо да се установи как да се определи съответният продуктов пазар. В случая запитващата юрисдикция счита, че начинът на определяне на съответния пазар, който се отличава с „многостранен“ характер, е неясен.

28 При тези условия Rechtbank Amsterdam (Районен съд Амстердам) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли широките и тесните клаузи за паритет да се считат за съпътстващо ограничение в контекста на член 101, параграф 1 ДФЕС?

2) Как трябва да се отграничи съответният пазар за целите на прилагането на Регламент № 330/2010, когато сделките се извършват чрез платформа на онлайн туристическа агенция (OTA), на която местата за настаняване могат да предлагат стаи и да осъществяват контакт с пътуващите, които могат да резервират стая чрез платформата?“.

По допустимостта на преюдициалното запитване

29 Допустимостта на преюдициалното запитване е оспорена на три основания.

30 На първо място, според ответниците в главното производство това запитване не отговаря на изискванията по член 94 от Процедурния правилник на Съда, тъй като запитващата юрисдикция не е описала точно и изчерпателно фактическия контекст, в който са поставени въпросите.

31 В това отношение от цялостния прочит на преюдициалното запитване се установява, че запитващата юрисдикция е определила в достатъчна степен фактическата обстановка и правната уредба, които характеризират отправеното от нея искане за тълкуване, за да даде възможност както на заинтересованите страни да представят становища в съответствие с член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз, така и на Съда да даде полезен отговор на посоченото запитване. По-специално тази юрисдикция ясно посочва решенията, приети от Федералната служба за защита на конкуренцията и от германските юрисдикции в рамките на споровете между OTA и хотелите в Германия.

32 Следователно първото основание за недопустимост, повдигнато от ответниците в главното производство, трябва да се отхвърли.

33 На второ място, както ответниците в главното производство, така и германското правителство изтъкват, че преюдициалното запитване се отнася до чисто хипотетични въпроси, които нямат връзка с главното производство. Те поддържат, че проблематиката, стояща в основата на преюдициалните въпроси, вече е била разгледана от Федералната

служба за защита на конкуренцията в решенията от 20 декември 2013 г. и от 22 декември 2015 г. по отношение съответно на широките клаузи за паритет и на тесните клаузи за паритет — решения, които в крайна сметка са били потвърдени с решенията, постановени от Oberlandesgericht Düsseldorf (Висш областен съд Дюселдорф) на 9 януари 2015 г. и от Bundesgerichtshof (Федерален съд) на 18 май 2021 г. Доколкото обаче по-специално запитващата юрисдикция трябвало по силата на разпоредбите на член 9 от Директива 2014/104 да вземе предвид тези административни и съдебни решения, възниквал въпросът относно необходимостта от поставяне на тези преюдициални въпроси.

34 В това отношение следва да се припомни, че само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом поставените въпроси се отнасят до тълкуването на норма от правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решения от 9 юли 2020 г., Santen, C-673/18, EU:C:2020:531, т. 26 и цитираната съдебна практика, и от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 27).

35 От това следва, че тъй като отнасящите се до правото на Съюза въпроси по презумпция са релевантни, Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решения от 9 юли 2020 г., Santen, C-673/18, EU:C:2020:531, т. 27 и цитираната съдебна практика, и от 6 октомври 2021 г., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, т. 28).

36 Настоящият случай не е такъв. Отговорът, който Съдът ще даде на поставените въпроси, очевидно ще определи изхода на спора в главното производство.

37 В това отношение от материалите по делото, с които разполага Съдът, е видно, че главното производство явно попада отчасти в приложното поле на Директива 2014/104, както то е определено в член 1 от нея. Всъщност, освен ако не се установи друго при проверките, които запитващата юрисдикция следва да извърши, главните и насрещните искове, с които тя е сезирана, се отнасят не само до въпроса дали разглежданите клаузи за паритет нарушават член 101 ДФЕС, но и до това дали отговорността на ищците в главното производство може да бъде ангажирана за вредата, която ответниците в главното производство твърдят, че са претърпели вследствие на такива клаузи.

38 Член 9, параграф 2 от Директива 2014/104 обаче гласи, че когато пред съдилищата на държава членка е предявен иск за обезщетение за вреди във връзка с нарушение на конкурентното право, държавите членки гарантират, че окончателните решения на национален орган за защита на конкуренцията или на съд, упражняващ съдебен контрол в друга държава членка, могат да бъдат представени като prima facie доказателство за факта, че е извършено нарушение на конкурентното право.

39 От това следва, че дори да се предположи, че запитващата юрисдикция действително е сезирана с иск за обезщетение, попадащ в приложното поле на тази директива, което тя следва да установи, тази юрисдикция не е непременно обвързана от констатациите

относно клаузите за паритет на цените, съдържащи се в решенията на Федералната служба за защита на конкуренцията или в последващите решения на германските съдилища. Следователно фактът, че тези решения могат да представляват начало на доказателство за наличието на нарушение, не води до недопустимост на настоящото преюдициално запитване.

40 Що се отнася до въпроса дали и доколко приетите в Германия окончателни решения могат да имат отражение върху преценката, която националният съд трябва да направи относно съответствието на спорните клаузи за паритет, следва да се припомни, че член 9, параграф 3 от Директива 2014/104 ясно посочва, че разпоредбите на параграфи 1 и 2 от този член „не засяга[т] правата и задълженията на националните съдилища съгласно член 267 ДФЕС“.

41 Освен това нищо не сочи, че страните са отклонили преюдициалното производство, както е посочено в точка 29 от решение от 16 декември 1981 г., Foglia (244/80, EU:C:1981:302), от целите, за които е било предвидено. Дори да се предположи, че сезирането на запитващата юрисдикция от ищците в главното производство е имало за крайна цел да противодейства на приетите в Германия окончателни решения, с които тези клаузи са счетени за противоречащи на член 101 ДФЕС, само при изключителни обстоятелства Съдът следва да разгледа условията, при които е сезиран от националния съд, за да провери собствената си компетентност.

42 Следователно не е очевидно, че тълкуването на посочените в преюдициалните въпроси разпоредби няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, или че проблемът е от хипотетично естество.

43 Поради това второто основание за недопустимост също трябва да се отхвърли.

44 На трето място, ответниците в главното производство и германското правителство считат, че преюдициалното запитване не се отнася до „тълкуването“ на Договорите и на актовете от вторичното право по смисъла на член 267 ДФЕС, а се отнася всъщност до „прилагането“ на разпоредби на правото на Съюза. Действително не било възможно да се отговори на въпроса дали клаузите за паритет на цените представляват съпътстващи ограничения, които не попадат в приложното поле на член 101, параграф 1 ДФЕС, абстрактно и независимо от фактическия, правен и икономически контекст, в който те се прилагат. Определянето на съответен продуктов пазар не било правно понятие, а по-скоро изисквало фактическа преценка.

45 В това отношение е важно да се напомни, че член 267 ДФЕС оправомощава Съда не да прилага разпоредбите от правото на Съюза към определен случай, а само да се произнася по тълкуването на Договорите и на актовете, приети от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза. Следователно Съдът не трябва нито да установява фактите, които са в основата на спора в главното производство, и да определя последиците им за решението, което запитващата юрисдикция трябва да постанови, нито да тълкува съответните национални законови или подзаконови разпоредби (решение от 14 май 2020 г., Bouygues travaux publics и др., C-17/19, EU:C:2020:379, т. 51 и 52).

46 Съдът може в рамките на съдебното сътрудничество, въведено с този член, и въз основа на материалите по делото да предостави на националната юрисдикция насоките за тълкуване на правото на Съюза, които могат да ѝ бъдат полезни, когато преценява действието на една

или друга от неговите разпоредби (решение от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 133 и цитираната съдебна практика).

47 Сезиран по-конкретно с искания за квалифициране на поведението на дадено предприятие с оглед на разпоредбите на правото на Съюза в областта на конкуренцията, и по-специално на член 101 ДФЕС, Съдът е приел, че макар запитващата юрисдикция да е компетентна да прецени окончателно дали предвид всички релевантни обстоятелства, характеризиращи случая, разглеждан в главното производство, както и на икономическия и правния контекст, в който той се вписва, разглежданото споразумение има за цел да ограничи конкуренцията, той все пак може, въз основа на материалите по делото, с които разполага, да даде пояснения, които да насочат запитващата юрисдикция при тълкуването ѝ, за да може последната да реши спора (вж. по-специално решения от 18 ноември 2021 г., Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, т. 51 и 52 и цитираната съдебна практика, и от 29 юни 2023 г., Super Bock Bebidas, C-211/22, EU:C:2023:529, т. 28 и 29).

48 От това следва, че третото основание за недопустимост също не може да се уважи.

49 С оглед на всички изложени по-горе съображения преюдициалното запитване е допустимо.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

50 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 101, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че както широките, така и тесните клаузи за паритет, включени в споразуменията, сключени между онлайн платформите за хотелски резервации и доставчиците на услуги за настаняване, не попадат в приложното поле на тази разпоредба поради това, че били съпътстващи спрямо посочените споразумения.

51 Съгласно постоянната съдебна практика, ако поради своята неутралност или положителното си въздействие върху конкуренцията дадена операция или дейност не се обхваща от предвидената в член 101, параграф 1 ДФЕС принципна забрана, тази забрана не важи и за ограничаването на търговската самостоятелност на един или повече участници в тази операция или дейност, ако то е обективно необходимо за осъществяването на посочената операция или дейност и пропорционално на преследваните от тях цели (вж. в този смисъл решения от 11 септември 2014 г., MasterCard и др./Комисия, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, т. 89, от 23 януари 2018 г., F. Hoffmann-La Roche и др., C-179/16, EU:C:2018:25, т. 69, и от 26 октомври 2023 г., EDP–Energias de Portugal и др., C-331/21, EU:C:2023:812, т. 88).

52 Така, ако такова ограничение не може да бъде отделено от основната операция или дейност, без да се застрашат нейното съществуване и цели, съвместимостта му с член 101 ДФЕС следва да се прецени заедно със съвместимостта на основната операция или дейност, по отношение на която е съпътстващо, независимо че на пръв поглед такова ограничение, разгледано самостоятелно, може да изглежда обхванато от принципната забрана по член 101, параграф 1 ДФЕС (вж. в този смисъл решения от 11 септември 2014 г.,

MasterCard и др./Комисия, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, т. 90, от 23 януари 2018 г., F. Hoffmann-La Roche и др., C-179/16, EU:C:2018:25, т. 70, и от 26 октомври 2023 г., EDP-Energias de Portugal и др., C-331/21, EU:C:2023:812, т. 89).

53 За да може дадено ограничение да бъде квалифицирано като „съпътстващо“, следва първо да се провери дали реализирането на основната операция, която няма антиконкурентен характер, би било невъзможно при липсата на въпросното ограничение. Не може да се счита, че обстоятелството, че тази операция става просто по-трудно осъществима или не така изгодна при липсата на разглежданото ограничение, прави ограничението „обективно необходимо“, което се изисква за квалифицирането му като „съпътстващо“. Всъщност такова тълкуване би разширило обхвата на това понятие, като включи в него ограничения, които не са абсолютно необходими за реализирането на основната операция. Ако бъде прието такова тълкуване, този резултат би засегнал полезното действие на забраната, предвидена в член 101, параграф 1 ДФЕС (вж. в този смисъл решения от 11 септември 2014 г., MasterCard и др./Комисия, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, т. 91, от 23 януари 2018 г., F. Hoffmann-La Roche и др., C-179/16, EU:C:2018:25, т. 71, и от 26 октомври 2023 г., EDP-Energias de Portugal и др., C-331/21, EU:C:2023:812, т. 90).

54 Второ, при необходимост следва да се провери пропорционалността на разглежданото ограничение спрямо целите, които стоят в основата на въпросната операция. Така, за да оборят съпътстващия характер на дадено ограничение, Комисията и националните органи за защита на конкуренцията могат да се позоват на наличието на реалистични алтернативи, които ограничават конкуренцията в по-малка степен в сравнение с разглежданото ограничение. Тези алтернативи не се ограничават до положението, което би настъпило при липсата на въпросното ограничение, а могат да включват и други условни хипотези, основани по-специално на реалистични положения, които биха могли да възникнат при липсата на посоченото ограничение (вж. в този смисъл решение от 11 септември 2014 г., MasterCard и др./Комисия, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, т. 107—111).

55 Важно е да се уточни, че трябва да се направи разграничение между понятието „съпътстващи ограничения“, както е разгледано в рамките на член 101, параграф 1 ДФЕС, и освобождаването, основано на член 101, параграф 3 ДФЕС. За разлика от последното, условието, свързано с обективната необходимост, за да се квалифицира за целите на прилагането на член 101, параграф 1 ДФЕС дадено ограничение като „съпътстващо“, не предполага претегляне на положителните и антиконкурентните последици от дадено споразумение. Всъщност само в рамките на член 101, параграф 3 ДФЕС може да се извърши такова претегляне (вж. в този смисъл решение от 11 септември 2014 г., MasterCard и др./Комисия, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, т. 93).

56 В настоящия случай по принцип само запитващата юрисдикция може, като вземе предвид всички представени ѝ факти, да определи дали са изпълнени условията, позволяващи да се установи наличието на съпътстващо ограничение. В съответствие с член 9, параграф 2 от Директива 2014/104 тази юрисдикция може по-специално да вземе предвид, когато е сезирана с иск, попадащ в приложното поле на тази директива, както то е определено в член 1, параграф 2 от нея, окончателните решения, взети от национален орган по конкуренция или от съд, упражняващ съдебен контрол.

57 Това обаче не променя факта, че Съдът е оправомощен да даде на националния съд насоки относно това дали дадено ограничение е обективно необходимо по отношение на основната операция.

58 Всъщност за разлика от проверката, която се изисква при претеглянето на положителните и антиконкурентните последици на дадено споразумение за целите на прилагането на член 101, параграф 3 ДФЕС, подобна проверка има относително общ и абстрактен характер, който не изисква чисто фактическа преценка.

59 На първо място, изглежда, че основната операция, визирана в случая, а именно предоставянето на услуги за онлайн резервация на хотели от платформи като Booking.com, е имала неутрален, дори положителен ефект върху конкуренцията. Тези услуги водят до значително повишаване на ефективността, като позволяват, от една страна, на потребителите да имат достъп до широк спектър от оферти за настаняване и да сравняват по прост и бърз начин тези оферти по различни критерии, и от друга страна, на доставчиците на услуги за настаняване да придобият по-голяма видимост, както и по този начин да увеличат броя на потенциалните клиенти.

60 На второ място, за сметка на това не е доказано, че клаузите за паритет на цените, от една страна, са обективно необходими за осъществяването на тази основна операция и от друга страна, са пропорционални на преследваната с нея цел.

61 В това отношение, що се отнася до широките клаузи за паритет, които забраняват на хотелите партньори, посочени на платформата за резервации, да предлагат на собствените си канали за продажба или на канали за продажба, експлоатирани от трети лица, стаи на цена, по-ниска от предлаганата на посочената платформа, те не изглеждат обективно необходими на основната операция за предоставяне на услуги за онлайн резервация на хотели, нито пропорционални спрямо преследваната от нея цел.

62 Всъщност не съществува никаква неразривна връзка между устойчивостта на основната дейност на платформата за резервация на хотели и налагането на такива клаузи, които очевидно пораждат осезаеми ограничителни последици. Такива клаузи, освен че могат да намалят конкуренцията между различните платформи за резервация на хотели, пораждат рискове от отстраняване на малки платформи и на навлизащи нови платформи.

63 При обстоятелствата по делото в главното производство същото се отнася и за клаузите за паритет, които забраняват само на партньорските доставчици на услуги за настаняване да предлагат на потребителите по собствените си онлайн канали нощувки на цена, по-ниска от предлаганата на платформата за резервация на хотели. Въпреки че на пръв поглед последните клаузи водят до по-малък ограничаващ конкуренцията ефект и имат за цел да преодолеят риска от гратисчийство, изтъкнат по-специално от Booking.com в делото по главното производство, не изглежда те да са обективно необходими за осигуряване на икономическата жизнеспособност на платформата за хотелски резервации.

64 Наистина в рамките на главното производство се твърди, че клаузите за паритет имат за цел да попречат, от една страна, на доставчиците на услуги за настаняване да използват нелоялно и безвъзмездно услугите и видимостта, предлагани от платформата за хотелски резервации, и от друга страна, инвестициите, направени в разработването на функциите за търсене и сравняване на тази платформа, да не могат да бъдат амортизирани.

65 Както обаче следва от съдебната практика, припомнена в точка 55 от настоящото решение, прилагането на понятието „съпътстващо ограничение“, което определя дали за дадено ограничение може да не се приложи предвидената в член 101, параграф 1 ДФЕС забрана, не трябва да води до смесване между, от една страна, поставените от съдебната практика

условия за квалифициране на дадено ограничение като „съпътстващо“ за целите на прилагането на член 101, параграф 1 ДФЕС, и от друга страна, критерия за абсолютно необходимия характер, изискван на основание член 101, параграф 3 ДФЕС, за да може забранено ограничение да се ползва от освобождаване.

66 От цитираната в точки 51—55 от настоящото решение съдебна практика следва, че когато трябва да се прецени обективната необходимост от дадено ограничение по отношение на основната операция, не трябва да се анализира дали с оглед на конкурентната ситуация на разглеждания пазар такова ограничение е необходимо, за да се гарантира търговският успех на основната операция, а да се определи дали в конкретния контекст на тази операция въпросното ограничение е абсолютно необходимо за нейното реализиране.

67 Всъщност за Съда квалификацията като „съпътстващо“ ограничение, за което не се прилага забраната по член 101, параграф 1 ДФЕС, е била възможна само в случаите, в които неминуемо реализирането на основната операция е застрашено при липсата на такова ограничение. Също така само ограниченията, които са вътрешно необходими, за да може основната операция да се осъществи във всички случаи, са били квалифицирани като „съпътстващи ограничения“.

68 Такъв е случаят по делото, по което е постановено решение от 11 юли 1985 г., Remia и др./Комисия (42/84, EU:C:1985:327, т. 19 и 20), в което Съдът е приел, че клауза за въздържане от конкуренция е обективно необходима за осъществяването на прехвърляне на предприятия, доколкото при липсата на такава клауза и когато продавачът и купувачът продължават да се конкурират след прехвърлянето, изглежда, че споразумението за прехвърляне на предприятие не би могло да се реализира. Всъщност е прието, че продавачът, който познава особено добре особеностите на прехвърленото предприятие, запазва възможността отново да привлече към него предишната си клиентела непосредствено след прехвърлянето и по този начин да направи нежизнеспособно това предприятие.

69 Такъв е случаят и с някои ограничения, разглеждани по делото, по което е постановено решение от 28 януари 1986 г., Pronuptia de Paris (161/84, EU:C:1986:41). В това решение Съдът е приел, че клаузите на договорите за франчайзинг за дистрибуция, които били абсолютно необходими за функционирането на системата на франчайзинг, не представляват ограничения на конкуренцията. Това се отнася и за клаузите, които не позволявали на конкурентите да се възползват от предоставеното от франчайзодателя ноу-хау и оказаното от същия съдействие. Също така с клаузи се организирал контролът, необходим за запазване на идентичността и репутацията на мрежата от франчайзополучатели, символизирана от знака на франчайзодателя (т. 16 и 17 от това решение).

70 В решение от 19 април 1988 г., Erauw-Jacquery (27/87, EU:C:1988:183, т. 11), Съдът е постановил също, че клауза, включена в споразумение относно размножаването и продажбата на семена, една от страните по което е титуляр или пълномощник на титуляря на някои права на правна закрила на сортове растения, и която забранявала на лицензополучателя да продава и изнася базови семена, е съвместима с член 85, параграф 1 от Договора за ЕО (понастоящем член 101, параграф 1 ДФЕС), доколкото била необходима на селекционера да подбере търговците лицензополучатели.

71 Съдът също така е приел в решения от 15 декември 1994 г., DLG (C-250/92, EU:C:1994:413, т. 45), и от 12 декември 1995 г., Oude Luttikhuis и др. (C-399/93, EU:C:1995:434, т. 20), че някои ограничения, наложени на членовете на кооперативно сдружение за закупуване или на земеделско кооперативно дружество, като тези, които им забраняват да участват в други форми на сътрудничество, организирани в пряка конкуренция с тях, или тези, предвиждащи режим на обезщетение при напускане, не попадат под действието на предвидената понастоящем в член 101, параграф 1 ДФЕС забрана, при положение по-специално, че разглежданите уставни разпоредби са били ограничени до необходимото, за да се осигури доброто функциониране на разглежданото кооперативно дружество и да се поддържа договорната му мощ спрямо производителите.

72 В настоящия случай обстоятелството, че липсата на клаузи за паритет на цените, наложени от платформата за хотелски резервации, може евентуално да има отрицателни последици за рентабилността на предлаганите от тази платформа услуги, само по себе си не означава, че тези клаузи трябва да се считат за обективно необходими. Ако бъде установено, подобно обстоятелство явно отнася до търговския модел, следван от платформата за онлайн резервации, която по-специално е избрала ограничаване на размера на комисионите, дължими от членуващите в нея доставчици на услуги за настаняване, за да увеличи обема на представените на тази платформа оферти и да засили породените от това непреки мрежови ефекти.

73 Също така, ако се приеме за доказан, фактът, че клаузите за паритет на цените имат за цел да се борят с евентуални явления на гратисчийство и са абсолютно необходими, за да се гарантира повишаването на ефективността или да се осигури търговският успех на основната операция, не позволява същите да се квалифицират като „съпътстващи ограничения“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС. Това обстоятелство може да се вземе предвид само при прилагането на член 101, параграф 3 ДФЕС.

74 Макар да е относително абстрактна по характер, проверката на обективната необходимост от дадено ограничение по отношение на основната операция може по-специално да се основе на условен анализ, който позволява да се провери по какъв начин посредническите онлайн услуги биха функционирали при липсата на клаузата за паритет (вж. в този смисъл решение от 11 септември 2014 г., MasterCard и др./Комисия, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, т. 164). От материалите по делото, с които разполага Съдът, обаче е видно, че макар клаузите за паритет, било то широки или тесни, да са били забранени в няколко държави членки, това не е застрашило предоставянето на услуги от Booking.com.

75 С оглед на всички изложени по-горе съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 101, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че както широките, така и тесните клаузи за паритет, които са включени в споразуменията, сключени между платформите за онлайн хотелски резервации и доставчиците на услуги за настаняване, не попадат извън приложното поле на тази разпоредба поради това, че били съпътстващи спрямо посочените споразумения.

По втория въпрос

76 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи как за целите на прилагането на член 3, параграф 1 от Регламент № 330/2010 следва да се определи съответният продуктов пазар, когато сделките, сключени между доставчиците на услуги за настаняване и потребителите, се извършват посредством платформа за хотелски резервации.

77 По силата на член 3, параграф 1 от Регламент № 330/2010 предвиденото в член 2 от него освобождаване се прилага, при условие че пазарният дял, притежаван от доставчика, не надвишава 30 % от съответния пазар, на който той продава договорните стоки или услуги, а пазарният дял, притежаван от купувача, не надвишава 30 % от съответния пазар, на който той купува договорните стоки или услуги.

78 Предвиденият в тази разпоредба праг на пазарния дял има за цел, както потвърждава съображение 5 от този регламент, предимствата на предвиденото в посочения регламент групово освобождаване да се ограничат до вертикалните споразумения, за които може да се допусне с достатъчна степен на сигурност, че отговарят на условията по член 101, параграф 3 ДФЕС. Както се посочва в съображение 9 от същия регламент, над прага от 30 % пазарен дял, не може да се предположи, че вертикалните споразумения, попадащи в приложното поле на член 101, параграф 1 ДФЕС, обикновено пораждат обективни преимущества от такъв характер и размер, че да компенсират пречките, които поставят пред конкуренцията.

79 В това отношение запитващата юрисдикция изхожда от предпоставката, че ограниченията на конкуренцията, въведени с разглежданите клаузи за паритет на цените, се вписват в рамките на „вертикално споразумение“, което съгласно член 1, параграф 1, буква а) от Регламент № 330/2010 е определено като „споразумение или съгласувана практика, сключени между две или повече предприятия, всяко от които функционира за целите на споразумението или съгласуваната практика на различно ниво в производствената верига и дистрибуторската мрежа, и се отнася до условията, при които страните могат да закупуват, продават или препродават определени стоки и услуги“.

80 Следователно от Съда се иска само да предостави насоки относно тълкувателните елементи, които следва да се вземат предвид за целите на определянето на съответния пазар, когато става въпрос, както в главното производство, за посреднически онлайн услуги, с уточнението, че такова определяне, което изисква да се вземат предвид условията на конкуренция, както и структурата на търсенето и предлагането на въпросния пазар, зависи в голяма степен от задълбоченото изследване на фактите, което само запитващата юрисдикция може да извърши. Това важи в още по-голяма степен, доколкото последната е предоставила на Съда само малко данни, поради което Съдът не е в състояние да направи стриктно определяне на съответния пазар на продукти.

81 Както е посочено както в точка 2 от Известието на Комисията от 1997 година относно определянето на съответния пазар по смисъла на общностното право на конкуренция (ОВ C 372, 1997 г., стр. 5; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 3, стр. 60), така и в точка 6 от ревизираното Известие на Комисията от 2024 година относно определянето на съответния пазар за целите на правото на Съюза в областта на

конкуренцията (ОВ C 1645, 2024 г., стр. 1), определянето на пазара позволява да се установи и определи периметърът, в рамките на който се осъществява конкуренцията между засегнатите предприятия.

82 Що се отнася до продуктовия пазар, който е единствено разглеждан в настоящия въпрос, видно от практиката на Съда е, че понятието „съответен пазар“ предполага, че между спадащите към него стоки или услуги може да съществува действителна конкуренция, което изисква достатъчна степен на взаимозаменяемост на всички стоки или услуги, които спадат към един и същи пазар. Взаимозаменяемостта или заместимостта не се преценява само с оглед на обективните характеристики на съответните продукти и услуги. Следва също така да се вземат предвид условията на конкуренция, както и структурата на търсенето и предлагането на пазара (решения от 23 януари 2018 г., F. Hoffmann-La Roche и др., C-179/16, EU:C:2018:25, т. 51 и цитираната съдебна практика, и от 30 януари 2020 г., Generics (UK) и др., C-307/18, EU:C:2020:52, т. 129).

83 В случая запитващата юрисдикция иска в крайна сметка да се установи дали, както е било решено в рамките на образуваните в Германия производства, съответният продуктов пазар за целите на прилагането на предвидения в Регламент № 330/2010 праг на пазарния дял е „пазарът на хотелските платформи“, определен като пазара, на който онлайн хотелските платформи предлагат посреднически услуги на доставчиците на услуги за настаняване, или съответният пазар е по-широк от този на порталите за хотелски резервации.

84 В това отношение, както се посочва в точка 95 от ревизираното известие, цитирано в точка 81 от настоящото решение, при наличието на многостранни платформи е възможно да се определи съответен продуктов пазар за продуктите, предлагани от дадена платформа като цяло, по начин, който обхваща всички (или многобройни) потребителски групи, или може да определи отделни (макар и свързани) съответни продуктови пазари за продуктите, предлагани от всяка страна на платформата. В зависимост от фактите по случая може да е по-подходящо да се определят отделни пазари, когато във възможностите за заместимост от различните страни на платформата са налице значителни разлики. За да прецени дали съществуват такива разлики, може да се вземат предвид фактори, като например дали предприятията, предлагащи заместими продукти за всяка група потребители, се различават, степента на продуктова диференциация от всяка страна (или възприемането ѝ от всяка група потребители), фактори на поведението, като например решенията за свързване на всяка група потребители и естеството на платформата.

85 Следователно, за да се определи пазарният дял на Booking.com като доставчик на посреднически онлайн услуги на доставчиците на услуги за настаняване за целите на прилагането на член 3, параграф 1 от Регламент № 330/2010, следва да се провери дали други видове посреднически услуги и други канали за продажба могат да заместят посредническите услуги от гледна точка на търсенето, от една страна, на доставчиците на услуги за настаняване на тези посреднически услуги и от друга страна, на крайните клиенти.

86 Следователно, за да определи съответния пазар, запитващата юрисдикция трябва да провери дали конкретно е налице заменяемост между посредническите онлайн услуги и другите канали за продажба, независимо от факта, че тези канали имат различни характеристики и не предлагат едни и същи функции за търсене и сравняване на оферти за хотелски услуги.

87 От тази гледна точка запитващата юрисдикция следва да вземе предвид всички представени ѝ доказателства.

88 В случая следва да се отбележи, че в рамките на образуваните в Германия производства, които стоят в основата на настоящото дело, в решението си от 18 май 2021 г. Bundesgerichtshof (Федерален съд) е потвърдил преценките, направени както от Oberlandesgericht Düsseldorf (Висш областен съд Дюселдорф), така и от Федералната служба за защита на конкуренцията за целите на определянето на съответния пазар. Така Федералният съд е потвърдил извода, че съответният продуктов пазар за целите на прилагането на прага на пазарния дял по Регламент № 330/2010 е пазарът на хотелските платформи, определен като пазара, на който онлайн хотелските платформи предлагат посреднически услуги на доставчиците на услуги за настаняване.

89 Макар преценките на Федералната служба за защита на конкуренцията и на съдебните органи в Германия относно определянето на съответния продуктов пазар за целите на прилагането на Регламент № 330/2010 да не се отнасят stricto sensu до окончателни решения за установяване на нарушение на конкурентното право, които в съответствие с член 9, параграф 2 от Директива 2014/104 могат да бъдат представени пред националните съдилища най-малкото като prima facie доказателство за нарушение, това не променя факта, че когато се отнасят до един и същ географски пазар, тези преценки са част от особено релевантните контекстуални елементи.

90 При все това запитващата юрисдикция трябва да определи дали подобно определяне на пазара, което отчита специфичните характеристики на „договорните услуги“, предлагани от ОТА, от гледна точка както на доставчиците на услуги за настаняване, така и на крайните клиенти, е опорочено от някаква грешка в анализа или почива на погрешни констатации.

91 С оглед на всички изложени по-горе съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1 от Регламент № 330/2010 трябва да се тълкува в смисъл, че когато платформа за хотелски резервации служи като посредник при сделки, сключени между хотели и потребители, определянето на съответния пазар за целите на прилагането на предвидените в тази разпоредба прагове на пазарни дялове изисква конкретно разглеждане на заменяемостта от гледна точка на предлагането и търсенето между посредническите онлайн услуги и другите канали за продажба.

По съдебните разноски

92 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) Член 101, параграф 1 ДФЕС

трябва да се тълкува в смисъл, че

както широките, така и тесните клаузи за паритет, които са включени в споразуменията, сключени между платформите за онлайн хотелски резервации и доставчиците на услуги за настаняване, не попадат извън приложното поле на тази разпоредба поради това, че били съпътстващи спрямо посочените споразумения.

2) **Член 3, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 330/2010 на Комисията от 20 април 2010 година за прилагането на член 101, параграф 3 [ДФЕС] относно категориите вертикални споразумения и съгласувани практики**

трябва да се тълкува в смисъл, че

когато платформа за хотелски резервации служи като посредник при сделки, сключени между хотели и потребители, определянето на съответния пазар за целите на прилагането на предвидените в тази разпоредба прагове на пазарни дялове изисква конкретно разглеждане на заменяемостта от гледна точка на предлагането и търсенето между посредническите онлайн услуги и другите канали за продажба.

Подписи